

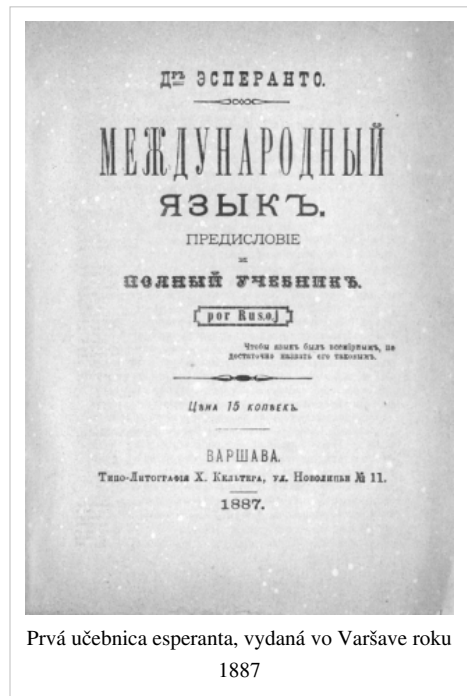
Esperanto

O iných významoch výrazu *Esperanto* pozri *Esperanto (rozlišovacia stránka)*.

Esperanto (Esperanto)	
Štáty	hovoriaci v približne 115 krajinách, najviac v strednej Európe, východnej Európe, Brazílii, Číne a východnej Ázii
Región	celosvetový
Počet hovoriacich	odhad 100 000 – 1,6 milióna
Klasifikácia	Umelé jazyky <ul style="list-style-type: none"> Medzinárodné pomocné jazyky
Písmo	latinka
Postavenie	
Úradný jazyk	Žiadny štát, oficiálne používané niekoľkými medzinárodnými organizáciami
Regulátor	Akademio de Esperanto
Jazykové kódy	
ISO 639-1	eo
ISO 639-2	epo
SIL	ESP
Wikipédia	
Adresa	eo.wikipedia.org ^[1]
Pomenovanie	Vikipedio, la libera enciklopedio
Pozri aj: Jazyk – Zoznam jazykov	

Esperanto (pôvodne **Lingvo Internacia** – „medzinárodný jazyk“) je najrozšírenejší medzinárodný plánový jazyk.^[2] Názov je odvodený od pseudonymu, pod ktorým v roku 1887 zverejnil lekár L. L. Zamenhof základy tohto jazyka. Zámerom tvorcu bolo vytvoriť ľahko naučiteľný a použiteľný neutrálny jazyk, vhodný na použitie v medzinárodnej komunikácii. Cieľom nebolo nahradiť národné jazyky, čo bolo neskôr aj deklarované v Boulonskej deklarácii.

Hoci žiaden štát neprijal esperanto ako úradný jazyk, používa ho komunita s odhadovaným počtom hovoriacich 100 000 až 2 000 000, z čoho približne 1 000 tvoria rodení hovoriaci.^[3] Dosiahlo aj isté medzinárodné uznanie, napríklad dve rezolúcie UNESCO či podporu známych osobností verejného života. V súčasnosti sa esperanto využíva na účely cestovania, dopisovania, medzinárodných stretnutí a kultúrnych výmen, kongresov, vedeckých diskusií, pôvodnej aj prekladovej literatúry, divadla a kina, hudby, tlačeného aj internetového spravodajstva, rozhlasového a televízneho vysielania.

Prvá učebnica esperanta, vydaná vo Varšave roku 1887

Slovná zásoba esperanta pochádza predovšetkým zo západoeurópskych jazykov, zatiaľ čo jeho skladba a tvaroslovie ukazujú na silný slovanský vplyv. Morfémy sú nemenné a je možné ich kombinovať takmer bez obmedzení do rozmanitých slov; esperanto má teda mnoho spoločného s analytickými jazykmi, ako je čínština, zatiaľ čo vnútorná stavba jeho slov pripomína jazyky aglutinačné, ako je japončina, swahilčina alebo turečtina.

Dejiny

Zamenhofovo detstvo

Pri zrode esperanta stál Ludwik Lejzer Zamenhof. Vyrastal v mnohojazyčnom, vtedy ruskom, teraz poľskom meste Białystok, kde bol svedkom častých sporov medzi jednotlivými národnosťami (Rusi, Poliáci, Nemci, židia). Pretože za jednu z hlavných príčin týchto sporov považoval neexistenciu spoločného jazyka, začal už ako školák pracovať na projekte reči, ktorá by túto funkciu mohla plniť. Mala byť, na rozdiel od národných jazykov, neutrálna a ľahko naučiteľná, teda prijateľná ako druhý jazyk pre všetkých, jazyk vyučovaný spoločne s národnými jazykmi a používaný v situáciách vyžadujúcich dorozumenie medzi národmi.^[4]

Prvé pokusy

Zamenhof najskôr uvažoval o oživení latinčiny, ktorú sa učil v škole, ale usúdil, že je pre bežné dorozumievanie zbytočne zložitá. Keď študoval angličtinu, všimol si, že časovanie slovies podľa osoby a čísla nie je nutné; že gramatický systém jazyka môže byť oveľa jednoduchší, než sa dovtedy nazdával. Stále však zostávala prekážka v memorovaní sa veľkého množstva slov. Raz Zamenhofa zaujali dva ruské nápisy: *швейцарская* [švejcarskaja] (vrátnica, odvodené od *швейцар* [švejcar] – vrátnik) a *кондитерская* [konditerskaja] (cukráreň, odvodené od *кондитер* [konditér] – cukrár). Tieto slová rovnakého zakončenia mu vnukli myšlienku, že používané pravidelných predpôň a prípon by mohlo významne znížiť množstvo slovných koreňov nutných na dorozumenie sa. Aby boli korene čo najmedzinárodnejšie, rozhodol sa prevziať slovnú zásobu predovšetkým z románskych a germánskych jazykov, teda tých, ktoré boli vtedy v školách po celom svete vyučované najčastejšie.^[5]

Vznik konečnej verzie

Prvý Zamenhofov projekt, nazvaný *Lingve uniwersala*, bol viac-menej hotový už v roku 1878, ale autorov otec, učiteľ jazykov, považoval túto prácu za márnú a utopistickú, a zrejme preto rukopis, ktorý mu bol zverený, zničil. V rokoch 1879 – 1885 Zamenhof študoval medicínu v Moskve a vo Varšave. V tej dobe začal znova pracovať na medzinárodnom jazyku. Prvú obnovenú verziu vyučoval v roku 1879 pre svojich priateľov. Po niekoľkých rokoch už prekladal poéziu, aby jazyk čo najviac zdokonalil. V roku 1885 autor napísal: "Šesť rokov som pracoval na zdokonaľovaní a skúšaní esperanta, hoci sa mi už v roku 1878 zdalo, že je jazyk úplne hotový."^[6] Keď bol pripravený svoj koncept publikovať, cárski cenzori to odmietli povoliť. Zamenhof bol veľmi sklamaný a voľný čas trávil prekladaním diel ako bol Starý zákon, či niektoré časti Shakespeara. Toto nútené oneskorenie viedlo k ďalšiemu významnému vylepšeniu. V roku 1887 konečne vydal prvú učebnicu «*Международный языкъ*» (*Medzinárodný jazyk*). Bol to v podstate ten istý jazyk, akým hovoríme aj teraz. Podľa Zamenhofovho pseudonymu, pod ktorým vydal knihu, *Doktoro Esperanto* (*esperanto* – dúfajúci), sa jazyk začal označovať ako „Jazyk doktora Esperanto“ a neskôr skrátené ako „esperanto“.^{[5][7][8][9]}

La Esperantisto.

Zeitschrift für die Freunde der Esperantosprache. Gazeto por la amikoj de la lingvo Esperanto.

Menschengegründet unter der Mitwirkung des Dr. Esperanto. Sub la kunlaborado de Dr. Esperanto (Dr. L. Zamenhof) redaktita de Chr. Schmidt, redaktanto de la libro mensolirara en Nürnberg.

Erscheint monatlich einmal. Eliras unu fojo en la monato.

Zu beziehen auf der Post und in der Buchhandlung von Herr Eugen Barbeck in Nürnberg. Oni povas akoni sur la poŝto kaj en la librojo de *Herr Eugen Barbeck* en Nürnberg.

Preis 1 Mark für die Vierteljahrshefte die Post 1/3 Mark. Kosto 1 marko por 1/4 jaro, tute la poŝto 1/3 marko 1/3 pŝt.

Anzeigen werden angenommen an 30 Pfennig für die Zeile. Anoncoj estas akceptaj pri 30 pfenigoj por la poŝtlinieo.

Nr. 1 Nürnberg, 1. September 1888. 1. Jahrgang.

Prospekt	Prospekt	Prospekt
<p>La lingvo internacia Esperanto estas nova lingvo, kiu estas pli facile lernebla kaj pli facile kompreninda ol ĉiuj aliaj lingvoj. Ĝi estas pli facile lernebla kaj pli facile kompreninda ol ĉiuj aliaj lingvoj. Ĝi estas pli facile lernebla kaj pli facile kompreninda ol ĉiuj aliaj lingvoj. Ĝi estas pli facile lernebla kaj pli facile kompreninda ol ĉiuj aliaj lingvoj.</p>	<p>La lingvo internacia Esperanto estas nova lingvo, kiu estas pli facile lernebla kaj pli facile kompreninda ol ĉiuj aliaj lingvoj. Ĝi estas pli facile lernebla kaj pli facile kompreninda ol ĉiuj aliaj lingvoj. Ĝi estas pli facile lernebla kaj pli facile kompreninda ol ĉiuj aliaj lingvoj. Ĝi estas pli facile lernebla kaj pli facile kompreninda ol ĉiuj aliaj lingvoj.</p>	<p>La lingvo internacia Esperanto estas nova lingvo, kiu estas pli facile lernebla kaj pli facile kompreninda ol ĉiuj aliaj lingvoj. Ĝi estas pli facile lernebla kaj pli facile kompreninda ol ĉiuj aliaj lingvoj. Ĝi estas pli facile lernebla kaj pli facile kompreninda ol ĉiuj aliaj lingvoj. Ĝi estas pli facile lernebla kaj pli facile kompreninda ol ĉiuj aliaj lingvoj.</p>

La Esperantisto, prvý esperantský časopis vydávaný od roku 1889 v Norimbergu

Prvé pokusy o zmeny

Zamenhofovi prichádzalo veľa nadšených listov, ktoré často prinášali najrôznejšie návrhy úprav jazyka. Všetky podnety zaznamenával a neskoršie ich začal uverejňovať v časopise *Esperantisto*, vychádzajúcom v Norimbergu. V tom istom časopise aj dal o úpravách dvakrát hlasovať, väčšina čitateľov však so zmenami nesúhlasila. Po týchto hlasovaniach na určitý čas utíchli hlasy volajúce po reforme a jazyk sa začal rozširovať. Najviac odberateľov mal časopis vo vtedajšom Rusku. Veľkou ranou preň bolo, keď ruská cenzúra jeho šírenie zakázala kvôli článku Leva Nikolajeviča Tolstoja. Časopis kvôli tomu musel byť zrušený, krátko na to bol však vystriedaný novým, nazvaným *Lingvo Internacia*. Najskôr ho redigovali vo švédскеj Uppsale, neskôr v Maďarsku a nakoniec v Paríži, kde jeho vydávanie zastavila až prvá svetová vojna.^{[10][11][12][13]}

Rozvoj jazykovej komunity

Nový medzinárodný jazyk začali jeho používatelia skoro používať aj na organizáciu odbornej a záujmovej činnosti na medzinárodnej úrovni. V prvých desaťročiach prebiehala komunikácia v esperante takmer výhradne písomnou formou. Ale po nečakane úspešnom prvom Svetovom kongrese esperanta, usporiadanom v roku 1905 vo francúzskom meste Boulogne-sur-Mer, na ktorom sa overili možnosti používania tejto reči v hovorenej forme, začali naberať na intenzite aj osobné kontakty.

■ Nahrávka Zamenhofovho prejavu na 1. svetovom kongrese esperanta vo francúzskom Boulogne-sur-Mer (1905)

Prvý Svetový kongres esperanta v Boulogne-sur-Mer (1905)

Esperanto začali pre svoju činnosť používať aj rôzne organizácie a hnutia. Už na svetovom kongrese v Barcelone roku 1909 sa uskutočnilo niekoľko stretnutí prítomných katolíkov, ktorí sa nakoniec rozhodli usporiadať v nadchádzajúcom roku, 1910, samostatný kongres katolíckych esperantistov. Počas neho bolo založené Medzinárodné združenie katolíckych esperantistov (IKUE – Internacia Katolika Unuiĝo Esperantista). Časopis *Espero Katolika* (*Katolícka nádej*) vychádzal už od roku 1903 a s viac ako 100 rokmi svojej existencie je dnes najdlhšie vychádzajúcim esperantským periodikom.^[14]

V roku 1912 sa Zamenhof pri slávnostnom prejave ôsmeho Svetového kongresu esperanta v Krakove vzdal svojej oficiálnej úlohy v hnutí. Desiaty kongres sa mal konať v roku 1914 v Paríži, prihlásilo sa naň takmer 4 000 ľudí, ale nakoniec ho zrušili pre začínajúcu vojnu, Zamenhof sa vtedy musel vrátiť domov cez škandinávské štáty.

Po vojne túžba po harmónii a mieri vzbudila nové nádeje, vďaka čomu sa esperanto veľmi rýchlo šírilo. Prvý povojnový kongres sa konal v roku 1920 v Haagu, 13. svetový kongres v 1921 v Prahe. V roku 1927 bolo vo viedenskom Hofburgu otvorené Medzinárodné esperantské múzeum, v roku 1929 bolo pripojené k Rakúskej národnej knižnici a dnes sídli v samostatnej budove.^[15]

Po druhej svetovej vojne

Snahy o presadenie esperanta ako univerzálneho jazyka sa stretávali s pozitívnou odozvou: Petíciu v jeho prospech adresovanú Organizácii spojených národov podpísalo vyše 80 miliónov ľudí, v Česko-Slovensku napríklad prof. Jaroslav Heyrovský, nositeľ Nobelovej ceny.^[16]

Valné zhromaždenie UNESCO prijalo podobné rezolúcie v Montevideu 10. decembra 1954 a v Sofii 8. novembra 1985. Vzalo v nich na vedomie *výsledky dosiahnuté esperantom na poli medzinárodnej duchovnej výmeny aj zblíženia národov sveta* a vyzvalo členské štáty, *aby sa chopili iniciatívy pri zavádzaní študijných programov o jazykovom probléme a esperante na svojich školách a inštitúciách vyššieho vzdelávania.*^[17]

Rotterdam, 2008: 93. Svetový kongres esperanta s 1 845 účastníkmi

K esperantu sa hlásila aj rada predsedov Poľskej akadémie vied. Jubilejného 72. Svetového kongresu esperanta roku 1987 (100. výročie uverejnenia prvej učebnice jazyka) sa vo Varšave zúčastnilo takmer 6 000 ľudí zo 60 národov.

Pokroky dosiahli aj katolícki esperantisti – roku 1990 bol vydaný dokument *Norme per la celebrazione della Messa in esperanto*, ktorým Svätá stolica povoľuje vysluhovať sväté omše v tomto jazyku bez zvláštneho povolenia. Esperanto sa tak stalo jediným schváleným umelým liturgickým jazykom katolíckej cirkvi.^{[18][19][20]}

Skutočnosť, že mnohé z cieľov esperantského hnutia sa doteraz nepodarilo naplniť, je často prisudzovaná okrem iného technologickej a kultúrnej dominancii Spojeného kráľovstva a Spojených štátov amerických, predovšetkým v období po druhej svetovej vojne, vďaka čomu je v súčasnosti dorozumievacím jazykom väčšiny medzinárodných činností angličtina.^[21]

Dejiny esperanta na Slovensku

Pred prvou svetovou vojnou

Už na začiatku 20. storočia bolo na území dnešného Slovenska (vtedy severná časť Uhorska) činné esperantské hnutie. Esperantistov a kluby zastrešovala „Uhorská esperantská spoločnosť“ a „Verda Standardo”.^[22] V Prahe boli činné spolky *Bohema Unio Esperantista*, ktorý prijímal len organizácie a kluby, a *Bohema Asocio Esperantista*, ktorý prijímal jednotlivcov. Oba spolky vydávali svoje časopisy.^[23] V roku 1907, 20 rokov po zverejnení jazyka Zamenhofom, vydal tolstojovec Albert Škarvan spolu s Rusom N. P. Evstifejevom prvú učebnicu esperanta v slovenčine, „Základy medzinárodnej reči ESPERANTO“.

Medzi svetovými vojnami

Po prvej svetovej vojne sa oba pražské spolky zlúčili do *Československej Esperantskej Asociácie*. Tá bola v roku 1936 premenovaná na *Esperantskú Asociáciu v Československej republike*. V tomto období bolo hnutie veľmi aktívne, fungovalo mnoho klubov, konalo sa veľa prednášok a kurzov. Esperanto bolo vyučované na školách rôznych stupňov, rádio Bratislava od 1930 vysielalo kurzy a od 1932 aj kultúrny program v esperante. Bola vydaná *Československá antológia* predstavujúca diela 20 slovenských autorov. V rámci protifašistickej aktivity vychádzali aj preklady protifašistických článkov z esperantských časopisov z obdobia Španielskej občianskej vojny.^[22]

Od druhej svetovej vojny po Nežnú revolúciu

Druhá svetová vojna utlmila esperantské hnutie. Bratislavský esperantský klub požiadal o zmenu štatútu a rozšírenie poľa pôsobnosti na celú vtedajšiu Slovenskú republiku a následne sa stal strediskom esperantského hnutia na Slovensku.^[22]

13. marca 1946 bola založená „Slovenská esperantská spoločnosť“ (SES), schválená bola 24. júla 1946. SES vydávala časopis *SES-informoj* (*SES-informácie*), Ernesto Váňa začal v roku 1946 vydávať časopis *Esperantisto Slovaka*. 24. októbra 1946 toho roku sa na stretnutí v Brne dohodli slovenskí a českí esperantisti, že SES bude riadiť činnosť na Slovensku, samostatná česká organizácia činnosť v Česku a tieto dve organizácie budú spolu tvoriť celoštátnu organizáciu. V 1947 sa v Martine uskutočnil prvý celoslovenský kongres, následne v 1948 druhý v Košiciach a v 1949 tretí v Bratislave. SES bola zrušená v 1953 lebo nespĺňala nové prísnejšie požiadavky zákona o spoločenských organizáciách.^[22]

Esperantisti boli naďalej organizovaní v záujmových krúžkoch pri rôznych inštitúciách. Na koordinovanie ich činnosti bol v 1955 založený neoficiálny „Celoštátny esperantský poradný výbor“, ktorý existoval približne 2 roky. V 1959 bol dekrétom Ministerstva pre školstvo a kultúru vytvorený „Československý Esperantský Výbor“ určený na pomoc organizovaným esperantistom; vydával časopis „*Informoj de Ĉeĥoslovaka Esperanta Komitato*“. 22. decembra 1967 bol pri Vzdelávacom Inštitúte v Bratislave založený „Poradný výbor pre Esperanto a esperantské krúžky“ s cieľom pripraviť založenie esperantskej organizácie na Slovensku a pripraviť jej stanovy. Cieľ splnil v roku 1968.^[22]

12. marca 1969 bol ministerstvom vnútorných vecí SSR schválený „Zväz Esperantistov v Slovenskej Socialistickej Republike“ (AESSR) s pôsobnosťou na území SSR. Prvý kongres Zväzu sa konal v hoteli Esperanto v Pribyline v čase 9.-11. mája 1969. V čase založenia mal Zväz 72 členov, v roku 1977 to bolo 890. V 1976 počas Svetového kongresu esperanta v Aténach bol AESSR prijatý za člena Svetového esperantského zväzu. Ministerstvo kultúry SSR uznávalo kultúrnu hodnotu esperanta a činnosti esperantistov a v 1976 prijalo Zväz do svojej pôsobnosti.^[22]

Esperantská súčasnosť

Symboly esperanta	
Esperantská vlajka	Jubilejný symbol
	

Používatelia jazyka

Svetový esperantský zväz (*UEA – Universala Esperanto-Asocio*), ktorého členovia tvoria najaktívnejšiu časť esperantskej komunity, má svoje krajinské sekcie v 62 štátoch a individuálnych členov v takmer dvojnásobnom počte krajín. Počet predaných učebníc a členské štatistiky miestnych skupín ukazujú, že ľudí s aspoň minimálnymi znalosťami esperanta sú státisíce až milióny. Hovoriaci esperantom sa nachádzajú po celom svete, a to zo značnou koncentráciou v tak rozdielnych krajinách ako je Brazília, Bulharsko, Irán, Japonsko, Kuba či Madagaskar.

Podľa údajov projektu *Ethnologue* je celkový počet hovoriacich esperantom odhadovaný na 2 milióny, z toho približne 2 000 sú rodení hovoriaci, predovšetkým vďaka medzinárodným manželstvám a používaniu esperanta v domácnosti.^[3] Historik a esperantista Ziko Marcus Sikosek označil tento odhad za nadsadený, pričom vychádzal z porovnania zo skutočného počtu hovoriacich v Kolíne nad Rýnom a počtu členov esperantských organizácií.^[24] Iné odhady udávajú skromnejšie čísla, obvykle medzi sto tisíc a miliónom. Nepresnosti v údajoch vyplývajú predovšetkým zo skutočnosti, že počet používateľov ktoréhokolvek medzinárodného pomocného jazyka je ťažké určiť, pretože napríklad pri sčítaní ľudu sa vo väčšine krajín zisťuje len materinský jazyk obyvateľov, ale nie ďalšie

jazykové znalosti.^[25] Ďalšie nepresnosti odhadu vznikajú z toho dôvodu, že mnohí ľudia, ktorí sa esperanto naučili, nie sú členmi klubov alebo iných organizácií.

Vyučovanie esperanta

Začať sa dorozumievať esperantom sa dá veľmi rýchlo, čo poskytuje ideálny úvod do štúdia cudzích jazykov. Priemerný čas potrebný na jeho naučenie sa uvádza na 6 mesiacov^[26], čo postačuje na cestovanie do cudziny. Dopisovať si je možné už po niekoľkých týždňoch štúdia. Experimentálne a neformálne pozorovania naznačujú, že predchádzajúce učenie sa esperanta môže mať pozitívne účinky na následné štúdium iných cudzích jazykov (hovorí sa o takzvanom propedeutickom účinku). Uskutočnili sa aj pokusy o formálny výskum tohto fenoménu: napríklad skupina študentov, ktorá sa učila rok esperanto a potom tri roky francúzštinu, mala lepšie výsledky než kontrolná skupina, ktorá sa učila francúzštinu celé štyri roky.^[27] Podobné výsledky boli získané, aj keď bola druhým jazykom japončina, alebo pri skrátení doby experimentu na polovicu. Zmienená štúdia však už neuvádza, akých výsledkov dosiahli študenti, ktorí sa v prvom roku učili iný cudzí jazyk ako esperanto.

Aj keď sa esperanto vyučuje na niektorých školách (v Česku napríklad na Masarykovej univerzite v Brne a Univerzite Palackého v Olomouci), najčastejšie sa ho ľudia učia ako samoukovia. Využívajú pri tom korešpondenčné alebo multimediálne kurzy, či už prostredníctvom papierovej alebo elektronickej pošty, internetových stránok ako je *lernu!*, alebo počítačových programov ako „Kurso de Esperanto“. Často je esperanto vyučované v miestnych esperantských kluboch alebo krúžkoch záujmovej činnosti. Učebnice a učebné pomôcky pre samoukov sú dostupné vo viac ako 100 jazykoch.^[28]

Oficiálne uznanie

Esperanto nie je oficiálnym jazykom žiadnej krajiny, aj keď na začiatku 20. storočia boli plány založenia Neutrálneho Moresnetu ako prvého esperantského štátu a na krátko existujúcom umelom Ružovom ostrove bol roku 1968 mikronárod, ktorý používal esperanto ako svoj oficiálny jazyk. Tento jazyk však slúži ako oficiálny pracovný jazyk niekoľkých (väčšinou esperantských) neziskových organizácií.^[29] Esperanto je tiež jediným schváleným umelým liturgickým jazykom katolíckej cirkvi.^{[18][19][20]} V roku 1924 bolo uznané ako jasný jazyk v telegrafii.^[30]

Esperanto je ako jediný umelý jazyk uznaným liturgickým jazykom rímskokatolíckej cirkvi

V roku 1954 Valné zhromaždenie UNESCO uznalo, že výsledky dosiahnuté esperantom sú v súlade s cieľmi tejto organizácie. Následne boli ustanovené oficiálne vzťahy medzi UNESCO a Svetovým esperantským zväzom, ktorý sa stal neštátnou členskou organizáciou kategórie B.^[31] Spolupráca medzi nimi pretrváva: Roku 1977 vystúpil generálny riaditeľ UNESCO Amadou-Mahtar M'Bow s prejavom na 62. Svetovom kongrese esperanta v islandskom Reykjavíku. V roku 1985 Valné zhromaždenie UNESCO vyzvalo členské štáty a medzinárodné organizácie ako k zavedeniu študijných programov o jazykovom probléme a esperante v školách, tak aj k preskúmaniu možnosti využitia tohto jazyka v medzinárodnom styku. Svetový esperantský zväz má tiež poradné vzťahy s Organizáciou spojených národov (OSN), UNICEF, Radou Európy, Organizáciou amerických štátov a Medzinárodnou organizáciou pre normalizáciu.^{[17][32]}

Európska politická strana Európa – Demokracia – Esperanto získala vo voľbách do Európskeho parlamentu v roku 2004 vo Francúzsku 25 259 hlasov^[33] a v roku 2009 28 944 hlasov vo Francúzsku^[34] a 11 722 v Nemecku.^[35]

Európska esperantská únia predložila v apríli 2012 Európskej komisii jednu z prvých európskych občianskych iniciatív, ktorá navrhuje doplniť európsku hymnu slovami v esperante a umožniť tak občanom EU spievať ju spoločne a posilniť tým európsku identitu pri zachovaní identít národných.^[36]

Na základe uznesenia mestskej rady nesie od 11. júla 2006 nemecké mesto Herzberg am Harz oficiálne označenie *mesto esperanta (Herzberg am Harz – die Esperanto-Stadt/La Esperanto-urbo)*. S tým je spojené usporadúvanie kultúrnych a vzdelávacích činností súvisiacich s esperantom, ako aj partnerstvo s poľským mestom Góra uskutočnené na základe esperanta.

Využitie esperanta

Stretnutia a cestovanie

Každoročne sa koná niekoľko stoviek podujatí, na ktorých účastníci komunikujú v esperante. Podujatia bývajú všeobecné aj špecializované na určitú tému (vedecké, mládežnícke, výučbové...). Mnohé z nich možno nájsť v úplnom kalendári esperantských podujatí^[37]. Najväčšími sú Svetové kongresy esperanta organizované každoročne od roku 1905 (s výnimkou rokov svetových vojen) – naposledy usporiadané v mestách Białystok (Poľsko, 2009); Havana (Kuba, 2010), Kodaň (Dánsko, 2011).^[38] Ďalšie sú plánované pre Hanoj (Vietnam, 2012), Reykjavík (Island, 2013) a Buenos Aires (Argentína, 2014). V rokoch 1921 a 1996 bola hosťujúcim mestom Svetového kongresu Praha. Od roku 1938 sa každoročne, s výnimkou obdobia 2.

sv. vojny, koná aj Medzinárodný esperantský mládežnícky kongres – v roku 2011 bol v ukrajinskom Kyjeve, v roku 2009 v českom Liberci.

Pasporta Servo je služba pre podporu využitia esperanta pri cestovaní. Zabezpečuje ju mládežnícka sekcia Svetového esperantského zväzu. Jej základom je každoročne vydávaná publikácia obsahujúca adresy a kontakty na hostiteľov poskytujúcich bezplatné ubytovanie pre esperantistov, v roku 2011 obsahovala 1087 hostiteľov v 672 mestách 90 krajín. Od roku 2009 je služba zabezpečená predovšetkým v elektronickej podobe na internete, tlačný zoznam hostiteľov je ale stále dostupný.^[39]

Výskum a knižnice

Na mnohých univerzitách je esperanto súčasťou jazykových kurzov, niektoré ho ponúkajú ako nezávislý študijný odbor. Obzvlášť pozoruhodné sú Univerzita Eötvöse Loránda v Budapešti s oddelením esperantológie na katedre všeobecnej aplikovanej jazykovedy a Univerzita Adama Mickiewicza v poľskej Poznani s diplomovým programom interlingvistiky.^[40] Bibliografia amerického Združenia moderných jazykov registruje každoročne viac ako 300 odborných publikácií v esperante. Knižnica Esperantského zväzu Spojeného kráľovstva má viac ako 20 tisíc zväzkov. Medzi ďalšie veľké knižnice patrí Hodlerova knižnica v rotterdamskom ústredí Svetového esperantského zväzu, Esperantská knižnica v nemeckom Aalene alebo knižnica Medzinárodného esperantského múzea vo Viedni, ktoré je súčasťou Rakúskej národnej knižnice. Knižnice vo Viedni a Aalene poskytujú informácie o svojich zbierkach tiež na internete a sú dostupné prostredníctvom medzinárodnej medziknižničnej výpožičnej služby. Na Slovensku funguje slovenský esperantský archív v obci Plevník-Drienové. V Českej republike je od roku 2008 v prevádzke Múzeum esperanta vo Svitavách.

Stretnutie esperantistov z partnerských miest
Viedne (Bratislava, Brno a Budapešť)

Profesijné kontakty a odborné záujmy

Esperantisti sú združení aj v rozmanitých odborných združeniach, napríklad lekári, spisovatelia, železničiar, vedci, hudobníci a mnohí ďalší. Tieto združenia často vydávajú svoje vlastné časopisy, organizujú konferencie a pomáhajú rozširovať profesionálne a špeciálne využitie esperanta. Medzinárodná akadémia vied v San Maríne, ktorá zaradila esperanto medzi svojich päť pracovných jazykov, uľahčuje spoluprácu na univerzitnej úrovni. Na Slovensku a v Česku sa už od roku 1978 usporadúva Konferencia o využití esperanta vo vede a technike. Pôvodné a preložené publikácie pravidelne vychádzajú v odboroch astronómia, botanika, entomológia, chémia, právo a filozofia. Esperantská Wikipédia vznikla ako jedna z prvých jazykových verzií. Existujú záujmové organizácie esperantistov, ako sú skauti, zrakovo postihnutí, hráči šachu alebo go (japonská národná hra). Mládežnícka sekcia Svetového esperantského zväzu – Svetová esperantská mládežnícka organizácia (TEJO) organizuje medzinárodný kongres a vydáva svoje vlastné periodiká. Budhisti, šintoisti, katolíci, kvakeri, protestanti, mormóni a baháisti majú vlastné esperantské organizácie.^[41]

Konferencia o využití esperanta vo vede a technike (Modra, 2010)

Literatúra

V esperante existuje tak pôvodná, ako aj preložená literatúra, v celkovom množstve asi 50 000 titulov.^{[42][43]} Bohatú literárnu tradíciu esperanta uznáva aj Medzinárodný PEN klub, ktorého esperantská sekcia bola založená počas 60. kongresu klubu v septembri 1993. Medzi významných súčasných spisovateľov píšucich v esperante patrí: Trevor Steele (Austrália), István Nemere (Maďarsko), Spomenka Štítec (Chorvátsko); básnici Michail Gišpling (Rusko/Izrael), Abel Montagut (Španielsko) a Eli Urbanová (Česko); esejisti a prekladatelia Probal Dasgupta (India) a Kurisu Kei (Japonsko). Nedávno zosnulý básnik William Auld bol za svoju básnickú tvorbu niekoľkokrát (o. i. v rokoch 1999 a 2000) navrhnutý na Nobelovu cenu za literatúru.

Komiksy Asterix, Tintin a Malý Spirou v esperantskom preklade

Esperantský preklad Starého a Nového zákona vyšiel v roku 1926, ekumenická verzia, vrátane deuterokanonických kníh, v roku 2006.^[44] Medzi známe literárne diela preložené do esperanta a vydané v poslednej dobe sa zaraďuje napríklad *Starec a more* od Hemingwaya, *Pán prsteňov* od Tolkiena, *Sto rokov samoty* od Garcíe Márquéza, *Štvorveršie* od Omara Chajjáma, *Plechový bubienok* Güntera Grassa, *Milión Marca Pola* či veľká rodinná sága *Sed v červenom dome* Cchao Süe-čchína. Pre deti je okrem Asterixa, Medvedíka Pú a Tintina preložená napríklad aj Pipi Dlhá Pančucha a všetky knihy Mimínkov fínskej autorky Tove Janssonovej, texty niektorých prekladov sa dajú nájsť na internete. Naopak, do slovenčiny bola preložená napríklad *Maškaráda*, kniha Tivadara Sorosa vydaná v esperante roku 1965: autor v nej popisuje život rodiny v Budapešti počas nacistickej okupácie.

Hudba

Hudobné žánre v esperante zahŕňajú ľudové piesne, rôzne rockové podžánre, kabarety, piesne pre sólistov a pre zbory aj operu. Populárni hudobní skladatelia a umelci, vrátane britského Elvise Costella a amerického Michaela Jacksona, nahrali piesne v esperante, komponovali skladby inšpirované týmto jazykom, alebo ho používali vo svojich propagačných materiáloch. Známa slovenská pop-rocková skupina Team po veľkom úspechu svojho prvého albumu *Team* tento album nahrala aj v esperante – následne koncertovali na niekoľkých zahraničných esperantských podujatiach.^[45] Milan Dočekal, jeden z členov Teamu, sa esperantskou verziou piesne *Drahá, vráť mi hlavu* zúčastnil na výberovom albume *Vinilkosmo kompil' Volumo 2*,^[46] neskôr vydal vlastný album s viacerými piesňami v esperante.^[47]

Niektoré piesne z albumu Esperanto od Warner Brothers, ktoré vyšlo celé v esperante v Španielsku v novembri 1996, dosiahli vysoké umiestnenie v španielskych hitparádach. Existujú aj klasické diela pre orchester a zbor s esperantskými textami, ako napríklad *Sútra srdca* od Lou Harrisona a *Prvá symfónia* od Davida Gainesa (obaja z USA). Vo francúzskom meste Toulouse sídli hudobné vydavateľstvo Vinilkosmo, ktoré sa špecializuje na esperantskú hudbu. Hlavný internetový esperantský spevník KantarViki koncom roku 2010 prekonal hranicu 2 000 piesní, tak pôvodných, ako aj preložených.^[48] Na slovenskom internete sa esperantskou hudbou zaoberá predovšetkým Esperantsko-slovenský spevník.^[49]

Divadlo a kino

Divadelné hry od dramatikov tak rôznych, ako Goldoni, Ionesco, Shakespeare a Alan Ayckbourg, sa v posledných rokoch hrajú aj v esperante. Niekedy sa esperanto používa vo filmoch ako kulisa, napríklad v Chaplinovom *Diktátorovi* v ňom boli písané nápisy a plagáty, inokedy na vykreslenie atmosféry budúcnosti (napríklad v akčnom filme *Blade: Trinity* alebo v komediálnom vedecko-fantastickom seriáli *Červený trpaslík*). Celovečerné filmy sú však menej obvyklé. Napriek tomu existuje asi 15 celovečerných filmov, ktoré sa témy esperanto nejakým spôsobom dotýkajú.^[50]

Pozoruhodnou výnimkou je kultový film *Incubus* (v hlavnej úlohe William Shatner), ktorého dialógy sú výlučne v esperante. Do esperanta sú prekladané aj titulky k filmom; organizovaniu ich prekladania a ich zhromažďovaniu sa venuje webová stránka Verda Filmejo^[51] Od Verda Filmejo sa odčlenila tvorivá skupina *Filmoj sen Limoj* (slov. Filmy bez hraníc) s cieľom pripravovať esperantské znenie k filmom. Táto skupina tiež v roku 2011 organizovala v São Paulo v Brazílii prvý esperantský filmový festival, v rámci ktorého prebehla aj súťaž veľmi krátkych filmov.^[52] V poslednej dobe sa tiež objavilo niekoľko amatérskych esperantských filmových projektov a spoločností, ktoré produkujú krátkometrážne filmy plne v esperante, obvykle v dĺžke niekoľko desiatok minút.

Štvorčlenná holandská hudobná skupina Kajto sa zameriava na frízsku ľudovú hudbu, námornícke piesne a kánony

Záber z natáčania filmu *Angoroj* (1964), prvého celovečerného filmu s pôvodným esperantským znením

Periodiká

V esperante sa pravidelne vydáva viac ako 100 časopisov a revue, vrátane spravodajského mesačníka „Monato“ (*Mesiaco*), literárnej revue „Beletra almanako“ (*Beletristický almanach*) a revue „Esperanto“ Svetového esperantského zväzu. Tieto a viaceré ďalšie významné časopisy sú svojim predplatiteľom dostupné aj v elektronickej podobe, vrátane archívu starších čísel. Dvojtyždenník „Eventoj“ (*Udalosti*) je v elektronickej verzii dostupný bezplatne. Ďalej vychádzajú periodiká zamerané na esperantské hnutie, lekárstvo, prírodné vedy, časopisy s náboženskou tematikou, pre mládež, pre učiteľov, ale aj literárne revue a rôzne špeciálne zamerané časopisy.

Rozhlas a televízia

Rozhlasové stanice v Brazílii, Číne, Kube či Vatikáne vysielajú v esperante pravidelné relácie. Niektoré rozhlasové programy sa dajú počúvať aj na internete, ďalšie stanice (profesionálne aj amatérske) pôsobia primárne na internete. Televízne kanály v rôznych krajinách vysielajú kurzy esperanta, vrátane 16-dielnej úpravy kurzu BBC „Mazi en Gondolando“ (*Mazi v Gondolande*), ktorý vysielal kanál *Poľsko 1*. V rokoch 2005 – 2006 bol v prevádzke aj projekt medzinárodnej esperantskej internetovej televízie „Internacia Televido.“

Esperantská redakcia Poľského rozhlasu pripravuje každodenné dvadsaťminútové internetové vysielanie v esperante

Internet

Elektronické siete a predovšetkým internet sú najrýchlejšie rastúcimi prostriedkami komunikácie medzi užívateľmi esperanta. Existujú stovky diskusných skupín v esperante, ktoré sa zaoberajú rozmanitými témami, od používania esperanta v rodine až po všeobecnú teóriu relativity. Esperanto sa využíva aj v komunikácii pomocou rýchlych správ, ako sú ICQ, IRC, Skype, Jabber či Paltalk. Webové stránky v esperante sa počítajú na státisíce. Prekladač Google Translate od 22. februára 2012 podporuje esperanto ako svoj dokopy 64. jazyk a 1. plánový jazyk ^[53]. Najväčší esperantský výkladový slovník, Plena Ilustrita Vortaro (skoro 50 000 lexikálnych jednotiek), je od 4. apríla 2012 dostupný na internete. ^[54]

Služby UEA

Svetový esperantský zväz (UEA) vydáva knihy, revue a ročenku so zoznamom esperantských organizácií a miestnych predstaviteľov na celej Zemi. Tieto publikácie, spolu s informáciami o nosičoch CD, DVD, kazetách atď. sa nachádzajú v katalógu kníh, ktorý si je možné od UEA písomne vyžiadať alebo prehliadať na jeho webovej stránke. Kníhkupectvo UEA má v zásobe viac ako 3 500 titulov. Séria „Esperantské dokumenty“, ktorú UEA vydáva v esperante, angličtine a francúzštine, obsahuje štúdie a referáty o aktuálnej situácii esperanta. Tieto publikácie je možné získať v ústredí UEA v Rotterdame.

Esperantské hnutie

Vo svete

Najväčším esperantským medzinárodným združením je Svetový esperantský zväz (UEA) so sídlom v Rotterdame. Založil ho Hektor Hodler v roku 1908. Jeho mládežnícka sekcia, Celosvetová esperantská mládežnícka organizácia

Kardinál Miloslav Vlk, ktorý sa v mladosti venoval esperantu, je čestným členom Českej esperantskej mládeže

(TEJO), vznikla v roku 1938. Okrem nej má UEA mnoho ďalších odborných sekcií, ktoré združujú esperantistov podľa ich ďalších záujmov.^[55]

Na Slovensku

Hlavnými reprezentantmi esperanta na Slovensku sú Slovenská esperantská federácia (SKEF)^[56], ktorá zastrešuje niektoré miestne esperantské kluby a jednotlivcov, a Slovenská esperantská mládež (SKEJ)^[57]. Popri nich funguje niekoľko miestnych klubov. Okrem nich sú na Slovensku ďalší jednotliví esperantisti, ktorých počet je ťažké určiť, lebo sa nezapájajú do činnosti organizácií, prípadne jazyk používajú len pasívne.

Na Slovensku sú organizované viaceré esperantské podujatia. Každý rok sa koná Celoslovenské esperantské stretnutie, ktoré býva spájané s valnou hromadou SKEF a SKEJ, prípadne ich kongresom. Od roku 2008 organizuje E@I, *lernu!* a SKEJ Letnú školu esperanta. Na prelome rokov 2008 – 2009 v Liptovskom Mikuláši debutovalo viacročné podujatie Ago-Semajno, ktoré vtedy spoluorganizovali SKEJ, Poľská esperantská mládež, klub Varšavský vietor a Liptovský esperantský klub.^[58] Na Slovensku sa organizuje aj odborné podujatie Konferencia o využití esperanta vo vede a technike (KAEST), ktorej prvý ročník, ešte pod názvom AEST, sa konal v 1978 v Žiline.

Štruktúra jazyka

Ukážka textu

La akcent-o est-as sur la antaŭ-last-a silab-o. La kern-o-n de la silab-o form-as vokal-o. Vokal-o-j lud-as grand-a-n rol-o-n en la ritm-o de la parol-o. Substantiv-o-j fin-iĝ-as per -o, adjektiv-o-j per -a. La sign-o de la plural-o est-as -j. La plural-o de „last-a vort-o“ est-as „last-a-j vort-o-j“.

(znak "bodka v strede riadku" označuje hranice morfém)

Esperanto je plánový jazyk, dnes využívaný v hovorovej aj písomnej podobe. V gramatike prevažujú apriórne rysy s dôrazom na pravidelnosť a ľahkú naučiteľnosť, zároveň však umožňuje veľmi presné vyjadrovanie. Jeho slovná zásoba pochádza predovšetkým zo západoeurópskych jazykov, zatiaľ čo jeho vetná skladba (syntax) a tvaroslovie (morfológia) poukazuje na silný slovanský vplyv. Esperantské morfémy (najmenšie stavebné prvky jazyka nesúce význam) sú nemenné a je možné ich takmer bez obmedzenia kombinovať do rôznych slov, takže má tento jazyk veľa spoločného s izolujúcimi jazykmi, ako je čínština, zatiaľ čo vnútorná štruktúra jeho slov pripomína aglutinačné jazyky, ako sú turečtina, swahilčina a japončina.

Uvádza sa, že 93 % slov esperanta je zrozumiteľných so znalosťou románskych jazykov, 90 % so znalosťou germánskych a 47 % so znalosťou slovanských jazykov.^[59] Úplná slovná zásoba obsahuje približne 350 000 slov, väčšina z nich je však ľahko odvoditeľná na základe znalosti koreňa.

Abeceda

Na zápis jazyka sa používa 28 písmen:

Aa, Bb, Cc, Ĉĉ, Dd, Ee, Ff,
Gg, Ĝĝ, Hh, Ĥĥ, Ii, Jj, Ĵj,
Kk, Ll, Mm, Nn, Oo, Pp, Rr,
Ss, Ŝŝ, Tt, Uu, Ŭŭ, Vv, Zz.

*Aa, Bb, Cc, Ĉĉ, Dd, Ee, Ff,
Gg, Ĝĝ, Hh, Ĥĥ, Ii, Jj, Ĵj,
Kk, Ll, Mm, Nn, Oo, Pp, Rr,
Ss, Ŝŝ, Tt, Uu, Ŭŭ, Vv, Zz.*

Tlačené aj písané písmená esperantskej abecedy

Písmeno:	a	b	c	ĉ	d	e	f	g	ĝ	h	ĥ	i	j	ĵ	k	l	m	n	o	p	r	s	ŝ	t	u	ŭ	v	z
Výslovnosť:	a	b	c	č	d	e	f	g	dž	h	ch	i	j	ž	k	l	m	n	o	p	r	s	š	t	u	u	v	z
IPA:	a	b	ĉ	ɗ	e	f	g	ĝ	h	x	i	j	ʝ	k	l	m	n	o	p	r	s	ʃ	t	u	w	v	z	

Väčšina písmen sa v esperante píše a hlásky sa vyslovujú rovnako ako v slovenčine. Nájdeme však aj drobné rozdiely. Písmeno *ĝ* sa vyslovuje ako *dž* v slove *džem*; tiež používanie polohlásky *ŭ* nie je v slovenčine bežné: vyskytuje sa len v dvojhĺskách *aŭ*, *eŭ* ktoré sa potom vyslovujú rovnako ako dvojhĺsky *au*, *eu* v slovenčine v slovách *automobil* či *leukocyt*. Skupiny *au*, *eu* sa v esperante vyslovujú ako dve samostatné hlásky, čo má v slovenčine obdobu napríklad v slovách *naučiť* či *pneumatika*, ktoré sa vlastne vyslovujú ako *na-učiť*, *pne-umatika*. Esperanto je teda v tomto ohľade presnejšie než slovenčina, ktorá v týchto prípadoch neprepisuje dokonale foneticky a nerozlišuje, či ide o dvojhĺsku, alebo nie. Slabiky *di*, *ti*, *ni*, *li*, *de*, *te*, *ne*, *le* sa vyslovujú nezmäkčene, rovnako ako v slovenčine v slovách *diktátor*, *tinktúra* alebo *nikotín*.^[60]

Slovná zásoba

Slovná zásoba pochádza z rôznych národných jazykov. Niektoré nové slová aj z neeurópskych, napríklad z japončiny, ide však o medzinárodne známe korene; väčšina ale pochádza z hlavných európskych jazykov – predovšetkým z latinčiny, španielčiny, francúzštiny, nemčiny a angličtiny. Pre značnú zhodu koreňov v týchto jazykoch sa veľa esperantských koreňov objavuje vo viacerých národných jazykoch. Systém predpôn a prípon významne redukuje počet slov, ktoré je potrebné sa učiť a uľahčuje naučiteľnosť. Prípony a predpony však v esperante zároveň fungujú ako bežné slová.

Princípy výberu slovných koreňov

Pomenovanie dní v týždni bolo prevzaté z románskych jazykov, podľa francúzskych tvarov (*dimanĉo*, *lundo*, *mardo...*), názvy mnohých častí tela z latinčiny či gréčtiny (*hepato*, *okulo*, *brako*, *koro*, *reno...*) a označenia časových jednotiek z germánskych jazykov, podľa nemeckých tvarov (*jaro*, *monato*, *tago...*). Mená zvierat a rastlín pochádzajú väčšinou z vedeckých latinských mien.

Mnohé korene sú zrozumiteľné v niekoľkých odlišných jazykoch:

- **abdiki** – zrozumiteľné v angličtine, francúzštine, taliančine a latinčine
- **abituriento** – zrozumiteľné v nemčine a ruštine
- **ablative** – zrozumiteľné v angličtine, taliančine, latinčine a španielčine
- **funto** – zrozumiteľné v jidiš, nemčine, poľštine a ruštine
- **ŝnuro** – zrozumiteľné v slovenčine, češtine, nemčine a poľštine

Ukážky slov

- **z románskych jazykov**
 - **z latinčiny:** *abio* (jedlá), *sed* (ale), *tamen* (predsa), *okulo* (oko), *akvo* (voda)
 - **z francúzštiny:** *dimanĉo* (nedeľa), *fermi* (zatvorit'), *ĉe* (pri), *frapi* (klopať), *ĉevalo* (kôň)
 - **z taliančiny:** *ĉielo* (nebo), *fari* (robiť), *voĉo* (hlas)
 - **z viacerých románskych jazykov** *facila* (ľahký), *fero* (železo), *tra* (cez), *verda* (zelený)
- **z germánskych jazykov:**

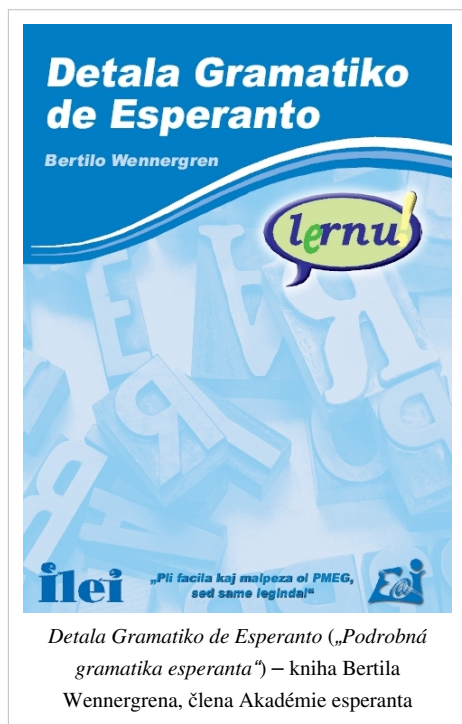

- **z nemčiny:** *baldaŭ* (čoskoro), *bedaŭri* (ľútovať), *haŭto* (koža), *jaro* (rok), *nur* (len), *hundo* (pes), *bildo* (obraz)
- **z angličtiny:** *birdo* (vták), *mitingo* (zhromaždenie), *spite* (napriek), *suno* (slnko), *ŝarko* (žralok), *jes* (áno)
- **z viacerých germánskych jazykov:** *fiŝo* (ryba), *fremda* (cudzí), *grundo* (pôda), *ofta* (častý), *somero* (leto), *ŝipo* (loď)
- **zo slovanských jazykov:**
 - **z poľštiny:** *ĉu* (opytovacia časť), *krado* (mreža), *luti* (spájkovať), *moŝto* (výsosť – zdvorilostný titul)
 - **z ruštiny:** *barakti* (bojovať), *vosto* (chvost)
 - **z češtiny:** *ne* (nie), *roboto* (robot), *knedliko* (knedľa), *ĉerpi* (čerpať)
 - **z viacerých slovanských jazykov:** *klopodi* (usilovať), *krom* (okrem), *prava* (správny), *celo* (cieľ), *serpo* (kosák)
- **z ďalších indoeurópskych jazykov**
 - **z gréčtiny:** *hepato* (pečeň), *kaj* (a), *biologio* (biológia), *politiko* (politika)
 - **z litovčiny:** *du* (dva), *ju* (čím), *tuj* (hneď)
 - **zo sanskritu:** *budho* (budha), *nirvano* (nirvána), *pado* (chodník)
- **z ugrofínskej skupiny uralských jazykov**
 - **z lapončiny:** *boaco* (sob), *jojko* (tradičný laponský hrdelný spev)
 - **z fínčiny:** *lirli* (zurčať, klokotať), *saŭno* (sauna)
 - **z maďarčiny:** *ĉako* (čiapka k rovnošate), *ĉardaŝo* (čardáš), *ĉuro* (ľudské semeno)
- **zo semitských jazykov**
 - **z hebrejčiny:** *kabalo* (kabala)
 - **z arabčiny:** *kadio* (káď), *aŭ* (alebo)
- **z ďalších jazykov**
 - **z japončiny:** *cunamo* (cunami), *hajko* (hajku), *zeno* (zen)
 - **z čínštiny:** *tofu* (tofu)

Zamenhof tiež starostlivo vytváral malý počet pôvodných slovných koreňov a predovšetkým predpôň a prípon, z ktorých je tvorená väčšina slov. Vďaka tomu je možné sa v esperante vyjadrovať plynulo už po naučení nevelkého počtu koreňov (asi 500 – 2 000 slov, predpôň a prípon).

Napriek tomu, že sa Zamenhof snažil esperanto zmedzinárodniť, kvôli svojej slovnej zásobe zostalo do značnej miery európske. Táto črta však nie je pozorovateľná len v esperante: väčšina projektov umelých jazykov používa spoločné európske slovné korene. Hlavným rozdielom medzi esperantom a inými plánovanými jazykmi je neeurópska gramatika, o ktorú sa snažil predovšetkým sám Zamenhof. Gramatické slovíčka (napríklad prípony) sú ale prispôbené tak, že si mnohí Európania rozdielnosť gramatiky ani neuvedomia.

Gramatika

Podstatné mená

	Nominatív	Akuzatív
Jednotné číslo	-o	-on
Množné číslo	-oj	-ojn

Podstatné meno má vždy koncovku *-o*, množné číslo *-j*. Esperanto má len dva gramatické pády: nominatív (*nominativo*, zhoduje sa so slovenským nominatívom) a akuzatív (*akuzativo*, zhoduje sa so slovenským akuzatívom). Akuzatív sa tvorí pripojením koncovky *-n*: *la patro* – *la patron*, *la patroj* – *la patrojn*. Ostatné gramatické pády sa vyjadrujú pomocou predložiek, napr.: *kun la patro* – s otcom, *al la patro* – k otcovi, *de la patro* – od otca.

Prídavné mená

	Nominatív	Akuzatív
Jednotné číslo	-a	-an
Množné číslo	-aj	-ajn

Prídavné meno má vždy koncovku *-a* a skloňuje sa ako podstatné meno. Druhý stupeň sa tvorí pomocou príslovky *pli* – viac, tretí pomocou príslovky *plej* – najviac; porovnávacie slovo „ako, než“ sa prekladá ako *ol*: napr. *pli blanka ol neĝo* – belší ako sneh; *la plej blanka* – najbelší.

Zámená

		Jednotné číslo	Množné číslo
Prvá osoba		mi (ja)	ni (my)
Druhá osoba		ci, vi (ty, vy)	
Tretia osoba	rod mužský	li (on)	ili (oni)
	rod ženský	ŝi (ona)	
	rod stredný	ĝi (ono)	
Neurčité		oni („niekto“)	
Zvratné		si (sa)	

- **Osobné zámená sú:** *mi* – ja; *vi* – ty, vy, Vy; *li* – on; *ŝi* – ona; *ĝi* – ono; *ni* – my; *ili* – oni, ony. Ak je v druhej osobe potrebné rozlíšiť jednotné a množné číslo, pre jednotné je možné použiť zámeno *ci* – ty, používa sa však len zriedka, hlavne v umení. Zámeno *oni* sa používa k vyjadreniu neurčitého podmetu, podobne ako nemecké *man* či francúzske *on*: *oni diras* – vraví sa.
- **Privlastňovacie zámená** sa tvoria koncovkou prídavného mena *-a*: *mia* – môj. Zámená sa skloňujú rovnako ako podstatné mená: *min* – ma, mňa.
- **Ďalšie druhy zámen** sú realizované ako súvzťažné slová.

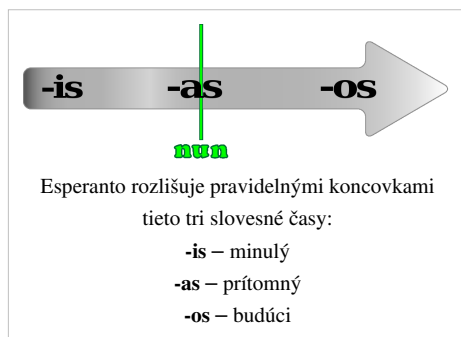
Číslovky

- **Základne číslovky** sa nesklonujú: 1 – *unu*, 2 – *du*, 3 – *tri*, 4 – *kvar*, 5 – *kvin*, 6 – *ses*, 7 – *sep*, 8 – *ok*, 9 – *naŭ*, 10 – *dek*, 100 – *cent*, 1 000 – *mil*.

Čísla sa tvoria jednoduchým zoradením čísloviek, stovky a desiatky sa spájajú do jedného slova, ostatné rády sa píšú oddelene: 5432 – *kvin mil kvarcent tridek du*.

- **Radové číslovky** používajú koncovku prídavného mena (*-a*): *kvara* – štvrtý.
- **Zlomky** majú príponu *-on-*: *kvarono* – štvrtina.
- **Skupinové číslovky** sa tvoria príponou *-op-*: *kvaropo* – štvoro.
- **Násobné číslovky** označuje prípona *-obl-*: *kvarobla* – štvornásobný, *kvaroble* – štvornásobne.
- **Podielové číslovky** nasledujú po predložke *po*: *po kvar* – po štyroch.
- Číslovky môžu niesť aj koncovku **podstatného mena** či **príslovky**: *kvaro* – štvorka, *kvare* – po štvrté.

Slovesá

	Oznamovací spôsob	Činné prídavné	Trpné prídavné	Neurčitok	Rozkazovací spôsob	Podmieňovací spôsob
Minulý čas	-is	-int-	-it-	-i	-u	-us
Prítomný čas	-as	-ant-	-at-			
Budúci čas	-os	-ont-	-ot-			

Sloveso sa nemení ani v osobe, ani v čísle: *mi faras* – robím, *la patro faras* – otec robí, *ili faras* – oni/ony robia. Prítomný čas má koncovku *-as*, minulý *-is*, budúci *-os*, podmieňovací spôsob *-us*, rozkazovací spôsob *-u*, neurčitý spôsob *-i*.

Prídavné a prechodníky majú v esperante väčšiu rozlišovaciu schopnosť ako v bežných jazykoch.

Rozlišujeme šesť **prídavných**:

- **Prídavné prítomné činné** sa tvorí príponou *-ant-*: *faranta* – robiaci.
- **Prídavné minulé činné** sa tvorí príponou *-int-*: *farinta* – robivší.
- **Prídavné budúce činné** sa tvorí príponou *-ont-*: *faronta* – chystajúci sa robiť.
- **Prídavné prítomné trpné** sa tvorí príponou *-at-*: *farata* – robený.
- **Prídavné minulé trpné** sa tvorí príponou *-it-*: *farita* – urobený.
- **Prídavné budúce trpné** sa tvorí príponou *-ot-*: *farota* – má byť urobený.

Prechodníky sa tvoria použitím príslovkovej koncovky *-e* za tvarom prídavného: *farante* – robiac, *farinte* – urobiac, *faronte* – hodlajúci robiť.

Všetky tvary trpného rodu sa tvoria pomocou príslušného tvaru pomocného slovesa *esti* – byť a trpného prídavného daného slova, pričom sa pre konateľu používa predložka *de*: *ŝi estas amata de ĉiuj* – (ona) je všetkými milovaná.

Súvzťažné slová

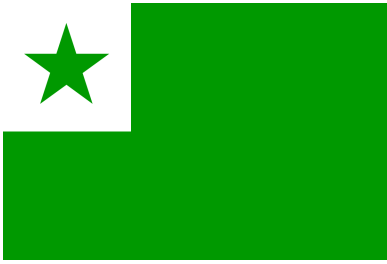
Medzi súvzťažné slová patria korelatívne zámená a zámenné príslovky. Systém ich odvodzovania je pravidelný a prehľadne uvedený v nasledujúcej tabuľke:

		Opytovacie	Ukazovacie	Neurčité	Všeobecné	Záporné
		ki-	ti-	i-	ĉi-	neni-
Vlastností	-a	kia (aký)	tia (taký)	ia (nejaký)	ĉia (všelijaký)	nenia (nijaký)
Dôvodové	-al	kial (prečo)	tial (preto)	ial (z nejakého dôvodu)	ĉial (zo všetkých dôvodov)	nenial (bez dôvodu)
Časové	-am	kiam (kedy)	tiam (vtedy)	iam (niekedy)	ĉiam (vždy)	neniam (nikdy)
Miestne	-e	kie (kde)	tie (tam)	ie (niekde)	ĉie (všade)	nenie (nikde)
Spôsobové	-el	kiel (ako)	tiel (tak)	iel (nejako)	ĉiel (všelijako)	neniel (nijako)
Privlastňovacie	-es	kies (koho)	ties (toho)	ies (niečf)	ĉies (všetkých)	nenies (nikoho)
Veci	-o	kio (čo)	tio (to)	io (niečo)	ĉio (všetko)	nenio (nič)
Množstvomé	-om	kiom (koľko)	tio (toľko)	iom (trochu)	ĉiom (všetko)	neniom (ani trochu)
Osobné/Vzťahové	-u	kiu (kto, ktorý)	tiu (ten)	iu (niekto)	ĉiu (každý)	neniu (nikto)

Ostatné slovné druhy a gramatické pravidlá

- **Príslovky** odvodené od prídavných mien majú koncovku *-e*, stupňujú sa rovnako ako prídavné mená: *laŭta* – hlasný, *laŭte* – hlasno; *mia frato kantas pli bone ol mi* – môj brat spieva lepšie ako ja.
- **Predložky** sa všetky spájajú s nominatívom, niektoré (pri určení smeru) tiež s akuzatívom: *en la domo* – v dome, *en la domon* – do domu. Pri odpovedaní na otázku „kam“ sa vďaka použitiu akuzatívu môže predložka celkom vynechať: *hejmen* – domov, *Bratislavon* – do Bratislavy. Každá predložka má určitý a stály význam; v nerozhodnom prípade sa môže použiť neurčitá predložka *je*, ktorá sa prekladá podľa kontextu rôzne: *sopiro je la patrujo* – túžba po vlasti, *Je kioma horo?* – O koľkej?.
- **Spojky** sa používajú rovnako ako v slovanských jazykoch.
- **Člen určitý** (*la*) je rovnaký pre všetky rody a pády v jednotnom aj v množnom čísle. Neurčitý člen neexistuje.
- **Výslovnosť** je fonetická – každé slovo sa číta tak, ako je napísané (pozri sekciu Abeceda).
- **Prízvuk** je u viacslabičných slov vždy na predposlednej slabike, vyslovuje sa teda: *Mi ĉion povas fari en tiu, kiu min fortikiĝas.*
- **Zložené slová** sa tvoria prostým spojením slov, pričom je možné odtrhnúť koncovku: *skrib-maŝino* – písací stroj, *maŝin-skribo* – strojové písmo, strojom písané písmo.
- **Zápor** sa tvorí vo vete len jedným záporným slovom (záporkou): Nikto to nevidel – *Neniu tion vidis* (Nesprávne: *Neniu tion ne vidis*) Nikto z nás nikdy nič také nevidel – *Neniu el ni iam ion tian vidis.* (Nesprávne: *Neniu el ni neniam nenion tian ne vidis*)
- Takzvané **cudzie slová** sa z iných jazykov štandardne preberajú bez zmeny, píšú sa však foneticky.^[60]

Porovnanie esperantského a slovenského textu

Tento článok je súčasťou seriálu Esperanto
Téma Esperanto
Esperanto
Akadémia esperanta · Gramatika · Slovníky · Esperantológia · Abeceda · Číslovky · Fundamento · <i>lernu!</i>
Organizácie
UEA · TEJO · E@I · BEMI · SAT · Slovenská esperantská federácia · Slovenská esperantská mládež · OSIEK · Katolícki esperantisti · Esperantské múzeum
Dejiny
L. L. Zamenhof · Boulonská deklarácia · Ido-schizma · Kríza ata/ita · Moresnet · Interhelpo · Pražský manifest · Bona Espero · Esperantské mesto
Esperantská kultúra
Esperantské stretnutia (UK – IJK – SES) · Finvenkizmus · Homaranizmus · Hudba · Pasporta Servo · La Espero · Symboly · Esperantista · Rodení hovoriaci · Zamenhofov deň
Esperantská literatúra
PIV · Autori · Esperantský komiks · Esperantské časopisy · Wikipédia

Uhly pohľadu
Propedeutická hodnota · Reformy · Odpor · Porovnanie s Idom, s interlinguou, s Novialom
Wikimedia
<i>Portál · Vikipedio · Vikivortaro · Vikicitaro · Vikifonto · Vikilibroj · Vikikomunejo · Vikispecioj</i>

Patro nia,

kiu estas en la ĉielo,
 sanktigata estu via nomo.
 Venu via regno.
 Fariĝu via volo,
 kiel en la ĉielo, tiel ankaŭ sur la tero.
 Nian panon ĉiutagan donu al ni
 hodiaŭ.
 Kaj pardonu al ni niajn ŝuldojn,
 kiel ankaŭ ni pardonas al niaj
 ŝuldantoj.
 Kaj ne konduku nin en tenton,
 sed liberigu nin de la malbono.
 Amen.^[61]

Otĉe náš,

ktorý si na nebesiach,
 posväť sa meno tvoje.
 Príď kráľovstvo tvoje.
 Buď vôľa tvoja,
 ako v nebi, tak i na zemi.
 Chlieb náš každodenný daj nám
 dnes.
 A odpusť nám naše viny,
 ako i my odpúšťame našim
 vinníkom.
 A neuved' nás do pokušenia,
 ale zbav' nás od zlého.
 Amen.^[62]

 Nahrávka modlitby *Otĉe náš* v esperante

Užitočné vety

Niekoľko užitočných fráz s fonetickou transkripciou:

Ahoj.	<i>Saluton.</i>	[sa.'lʊ.ton]
Ako sa voláš/voláte?	<i>Kiel vi nomiĝas?</i>	['kl.ɛl vi no.'mi.ɖʒas]
Volám sa...	<i>Mi nomiĝas...</i>	[mi no.'mi.ɖʒas]
Koľko?	<i>Kiom?</i>	['kl.om]
Hovoriš/hovoríte esperantom?	<i>Ĉu vi parolas Esperanton?</i>	['tʃu vi pa.'ro.las ɛs.pe.'ran.ton]
Nerozumiem ti/vám.	<i>Mi ne komprenas vin.</i>	[mi nɛ kom.'prɛ.nas vɪn]
Ďakujem.	<i>Dankon.</i>	['dan.kon]
Nie je začo.	<i>Ne dankinde.</i>	['nɛ dan.'kɪn.dɛ]
Ráč/ráčte.	<i>Bonvolu.</i>	[bon.'vo.lʊ]
Na zdravie!	<i>Je via sano!</i>	[jɛ 'vi.a 'sa.no]
Blahoželám!	<i>Gratulon!</i>	[gra.'tʊ.lon]
Dobre.	<i>Bone.</i>	['bo.nɛ]
Je pekný deň.	<i>Estas bela tago.</i>	['ɛs.tas 'bɛ.la 'ta.go]
Milujem ťa/vás.	<i>Mi amas vin.</i>	[mi 'a.mas vɪn]
Dovidenia.	<i>Ĝis revido.</i>	[dʒɪs rɛ.'vi.do]
Prosím si jedno pivo.	<i>Unu bieron, mi petas.</i>	['ʊ.nʊ bi.'ɛ.ron mi 'pɛ.tas]
Čo je to?	<i>Kio ĝi estas?</i>	['kl.o ɖʒɪ 'ɛs.tas]
To je...	<i>Ĝi estas...</i>	[dʒɪ 'ɛs.tas]
Ako sa máš/máte?	<i>Kiel vi fartas?</i>	['kl.ɛl vi 'far.tas]
Dobré ráno.	<i>Bonan matenon.</i>	['bo.nan ma.'tɛ.non]

Dobry deň.	<i>Bonan tagon.</i>	[ˈbo.nan ˈta.ɡon]
Dobry večer.	<i>Bonan vesperon.</i>	[ˈbo.nan vɛs.ˈpɛ.ron]
Dobru noc.	<i>Bonan nokton.</i>	[ˈbo.nan ˈnok.ton]

Kritika a obhajoba

Vo vzťahu k esperantu a iným plánovým jazykom sa objavuje veľa argumentov pre aj proti. Všeobecná kritika býva väčšinou smerovaná v prvom rade na neязыkové aspekty. Vzhľadom k dominancii angličtiny (skôr francúzštiny) vraj nemá nová reč šancu túto jazykovú nadvládu rozbiť, prípadne prevziať,^[63] celosvetové zavedenie esperanta by tiež údajne nebolo voči iným jazykom o nič viac priateľskejšie.^[24] Jazykovo orientovaná kritika zasa tvrdí, že umelo vytvorený jazyk nie je vhodný pre praktické použitie a nie je v ňom vraj ani možné písať krásnu literatúru.

Konkrétne voči esperantu býva tiež namietané, že nie je natoľko jednoduché, ako by plánový jazyk mohol byť, alebo že je príliš európske^[64] (dnes zriedkavejšie tiež „nedostatočne európske“). Terčom kritiky bývajú tiež niektoré prvky jeho štruktúry, ako napr. písmená s diakritickými znamienkami alebo akuzatív, či dokonca jednotlivé slová.

Metaforické použitie slova „esperanto“

Metaforicky sa slovo *esperanto* občas používa k označeniu niečoho medzinárodného, sprostredkujúceho či neutrálneho. Tak je napríklad Java označovaná za „esperanto programovacích jazykov“ alebo Linux za „esperanto sveta počítačov“,^[65] Tiež sa hovorí o „daňovom esperante“ spájajúcom najosvedčenejšie prvky daňových sústav jednotlivých členských štátov EU^[66], „vizuálnom esperante“, „ktorému rozumie každý“,^[67] alebo o „esperante lásky“.^[68]

Takéto použitie však môže byť často zavádzajúce. Príkladom je označenie „esperantská mena“ použité pre euro: to bolo vytvorené, aby nahradilo ostatné meny – esperantisti však, až na výnimky, neusilujú o odstránenie národných jazykov.^{[69][70]} S esperantom však euro zdieľa svoju neutralitu.

Referencie

- [1] <http://eo.wikipedia.org/>
- [2] BYRAM, Michael. *Routledge Encyclopedia of Language Teaching and Learning*. [s.l.] : Routledge, 2001. ISBN 0-4153-3286-9. S. 464.
- [3] GORDON, Raymond G., Jr.. *Ethnologue: Languages of the World*. Dallas, Tex. : SIL International, 2005. (Fifteenth edition.) Dostupné online. (http://www.ethnologue.com/show_language.asp?code=epo)
- [4] JACOBS, Joseph; HARRIS, Isidore. *Zamenhof, Lazarus Ludwig* [online]. JewishEncyclopedia.com, [cit. 2008-08-14]. Dostupné online. (<http://www.jewishencyclopedia.com/view.jsp?artid=20&letter=Z>) (anglicky)
- [5] ZAMENHOF, Ludvík Lazar. *Letero de L. Zamenhof al Nikolaj Afrikanovich Borovko (1895) – O proisхоженнии эсперанто* [online]. МИР ЭСПЕРАНТО. Dostupné online. (<http://miresperanto.narod.ru/zamenhof/borovko.htm>) (esperanto, ruský)
- [6] ZAMENHOF, Ludwik Lejzer. *Lingvaj Respondoj. Konsiloj kaj opinioj pri Esperanto*. 6. vyd. Marmande : Esperantaj Francaj Eldonoj, 1962. (po esperantsky)
- [7] VONDROUŠEK, J. *Z histórie esperanta* [online]. Great Barrington (Massachusetts, USA) : Berkshire, [cit. 2011-12-08]. Dostupné online. (<http://esperanto.sk/eo/aperu.php?teksto=historia&lingvo=sk>) (slovensky, esperantsky)
- [8] PAGE, Hugh R., Jr. *Esperanto* [online]. Great Barrington (Massachusetts, USA) : Berkshire, 2005-05-24, [cit. 2007-09-01]. Dostupné online. (http://www.berkshirerepublishing.com/assets_news/WHTG/articles/Esperanto_24-May-2005.html) (anglicky)
- [9] ČELIAUSKAS, Petras. *Zamenhof en Veisiejai* [online]. Litova Esperanto-Asocio, [cit. 2008-08-14]. Dostupné online. (<http://www.is.lt/LEA/zamenhof.htm>) (esperantsky)
- [10] DREZEN, E. *Zamenhof kaj reformoj en esperanto* [online]. МИР ЭСПЕРАНТО, [cit. 2008-08-14]. Dostupné online. (http://miresperanto.narod.ru/zamenhof/drezen_zamenhof/reformoj.htm) (esperantsky)
- [11] *Pri la reformoj* [online]. Interpopolalingvo.inf.hu, [cit. 2008-08-14]. Dostupné online. (<http://www.angelfire.com/ny2/ts/reformoj.html>) (esperantsky)
- [12] KOLKER, Boris. *Enigmoj de Ludoviko Zamenhof* [online]. Esperanto-mv.pp.ru, [cit. 2008-08-14]. Dostupné online. (<http://esperanto-mv.pp.ru/Cetero/enigmoj.html>) (esperantsky)
- [13] KNIIVILÄ, Kalle. *Informfluo en Esperantujo* [online]. diVERse, [cit. 2008-08-14]. Dostupné online. (<http://www.kniivila.net/2005/informfluo-en-esperantujo>) (esperantsky)

- [14] *Konciza historio de IKUE* [online]. Roma (Taliano) : IKUE, [cit. 2007-09-09]. Dostupné online. (<http://www.ikue.org/historio.html>) (esperantsky)
- [15] *NB online – Kolekto por Planlingvoj kaj Esperantomuzeo* [online]. Wien (Rakúsko) : Österreichische Nationalbibliothek, [cit. 2007-09-09]. Dostupné online. (<http://www.onb.ac.at/sammlungen/plansprachen/index.htm>) (nemecky)
- [16] MALOVEC, Miroslav. *Esperantistí spisovatelé a jejich díla* [online]. members.chello.cz/malovec, [cit. 2007-09-09]. Dostupné online. (<http://members.chello.cz/malovec/Abeceda.htm>)
- [17] *E-Euroscola: Rezolucioj de Unesco por Esperanto* [online]. e.euroscola.free.fr, [cit. 2007-09-06]. Dostupné online. (<http://e.euroscola.free.fr/unesco.htm>) (esperantsky)
- [18] *La dekreto pri la normoj por la celebros de la Meso en esperanto* [online]. Roma (Taliano) : IKUE, [cit. 2007-10-18]. Dostupné online. (<http://www.ikue.org/historio/mesonormoj.htm>) (esperantom)
- [19] *La dekreto por la aprobo de la Meslibro kaj Legaĵaro en Esperanto* [online]. Roma (Taliano) : IKUE, [cit. 2007-10-18]. Dostupné online. (<http://www.ikue.org/historio/meslibro.htm>) (esperantsky)
- [20] *Catholic Prayers in the Languages of the World: Esperanto* [online]. Città del Vaticano : Agenzia Fides, [cit. 2007-10-18]. Dostupné online. (<http://www.fides.org/aree/news/newsdet.php?idnews=8533&lan=eng>) (anglicky)
- [21] GRADDOL, David. *The Future of English?* [online]. The British Council, 1997, [cit. 2007-04-15]. Dostupné online. (<http://www.britishcouncil.org/de/learning-elt-future.pdf>)
- [22] ROSA, Pavel. *Situacio de Esperanto en Slovaka Socialisma Respubliko*. Bratislava : Asocio de Esperantistoj en Slovaka Socialisma Respubliko, 1977. 34 s. (esperantsky)
- [23] KAMARÝT, Stanislav. *Historio de la Esperanto-movado en Ĉeĥoslovakio*. Praha : Český esperantský svaz, 1983. 251 s.
- [24] SIKOSEK, Ziko Marcus. *Esperanto sen mitoj*. Antverpeno : [s.n.], 1999. S. 247. (po esperantsky)
- [25] *Seznam doporučených ukazatelů sčítání* [online]. Praha : Český statistický úřad, [cit. 2011-05-20]. Dostupné online. (http://notes3.czso.cz/sldb/sldb.nsf/i/seznam_doporučených_ukazatelů_sčitání)
- [26] [Cit. 2011-12-08]. Dostupné online. (<http://esperanto.sk/eo/aperu.php?teksto=esperanto&lingvo=sk>)
- [27] WILLIAMS, N. *A language teaching experiment*. [s.l.] : Canadian Modern Language Review, 1965. Kapitola 22.1, s. 26 – 28.
- [28] *Talk Now Esperanto* [online]. EuroTalk Ltd, [cit. 2011-12-11]. Dostupné online. (<http://eurotalk.com/en/store/learn/esperanto/talknow/cd>) (po anglicky)
- [29] CHRDL, Petr. *Profesia uzo de Esperanto kaj ĝiaj specifaj trajtoj*. Dobřichovice : KAVA-PECH, 1995. ISBN 8085853167.
- [30] FORSTER, Peter Glover. *The Esperanto movement*. [s.l.] : Walter de Gruyter, 1982. 413 s. Dostupné online. (http://books.google.sk/books?id=3LqqGU3p_noC) ISBN 9789027933997. Kapitola External Relations: The League of Nations, s. 177 – 178. (po anglicky)
- [31] *List of NGOs maintaining official relations with UNESCO* [online]. UNESCO, [cit. 2007-09-01]. Dostupné online. (http://erc.unesco.org/ONGlist_p.asp?language=E) (anglicky)
- [32] TONKIN, Humphrey; FETTES, Mark. *About Esperanto*. Esperanto Document. vyd. Rotterdam : Universala Esperanto-Asocio, 1996. Dostupné online. (<http://www.esperanto.org/ced/espe.htm>) S. 16. (anglicky)
- [33] *Election Européenne du 13 juin 2004* [online]. Ministère de l'intérieur. Dostupné online. (http://www.interieur.gouv.fr/sections/a_votre_service/resultats-elections/eur2004/index.html) (francúzsky)
- [34] *Résultats des élections Européennes 2009* [online]. Ministère de l'intérieur. Dostupné online. (http://www.interieur.gouv.fr/sections/a_votre_service/resultats-elections/ER2009/) (francúzsky)
- [35] *Bundesergebnis* [online]. Der Bundeswahlleiter. Dostupné online. (http://www.bundeswahlleiter.de/de/europawahlen/EU_BUND_09/ergebnisse/bundesergebnisse/index.html) (nemecky)
- [36] PÍTROVÁ, Mariana. *Sladíme Evropu hymnou v esperantu, plánuje iniciativa* [online]. EUROSOP, 2012-04-06, [cit. 2012-05-30]. Dostupné online. (<http://www.euroskop.cz/46/20578/clanek/sladime-evropu-hymnou-v-esperantu-planuje-iniciativa/>) (česky)
- [37] *Plena kalendaro de Esperanto-aranĝoj* [online]. [Cit. 2011-12-08]. Dostupné online. (<http://www.eventoj.hu/kalendar.htm>) (po esperantsky)
- [38] *Universala Kongresoj de Esperanto* [online]. UEA, rev. 2011-08-05, [cit. 2012-06-10]. Dostupné online. (<http://www.uea.org/kongresoj/uk-listo.html>) (esperantsky)
- [39] Universala Esperanto-Asocio. Nova adresaro de Pasporta Servo aperis. *Gazetaraj Komunikoj de UEA*, 04. 08 2011, čís. 425. Dostupné online (<http://uea.org/dokumentoj/komunikoj/gk.php?no=425>). (esperanto)
- [40] PIRLOT, Germain. *Esperanto en universitatoj* [online]. Universala Esperanto-Asocio, 2003-04-17, [cit. 2008-08-15]. Dostupné online. (<http://www.uea.org/agadoj/instruado/pirLOT.html#chehio>) (po esperantsky)
- [41] *Fakaj E-asocioj* [online]. UEA, [cit. 2012-05-31]. Dostupné online. (http://www.uea.org/agadoj/faka_agado.html) (esperantsky)
- [42] *Disponigi nian kulturon al ĉiuj* [online]. [Cit. 2007-09-06]. Dostupné online. (http://ourworld.compuserve.com/homepages/profcon/m_disku.htm) (po esperantsky)
- [43] *Eventoj 1–2/majo 98, n-ro 148–149* [online]. [Cit. 2007-09-06]. Dostupné online. (<http://www.eventoj.hu/arkivo/eve-1489.htm>) (po esperantsky)
- [44] *Biblio*. Preklad Zamenhof, Berveling, Rust, Beveridge, Wilkinson. Dobřichovice : KAVA-PECH, 2006. ISBN 8085853906. (po esperantsky)
- [45] *história* [online]. team-online.sk, [cit. 2012-01-17]. Dostupné online. (<http://team-online.sk/?cat=historia>)
- [46] *Vinilkosmo Kompil' Volumo 2* [Hudobné CD]. Vinilkosmo, [cit. 2012-04-13]. (Edícia.) Dostupné online. (<http://www.vinilkosmo.com/?disc=vkdk10&lng=e>) VKKD10. (esperantsky)

- [47] DOČEKAL, Milan. *Milan Dočekal el la grupo TEAM' kantas (ne nur) en Esperanto* [Hudobné CD]. Martin : 2007.
- [48] KUZNECOV, Aleksej. *Laste* [online]. 2010-11-05, [cit. 2011-11-09]. Dostupné online. (<http://kantaro.ikso.net/novajxoj>) (po esperantsky)
- [49] *Esperantsko-slovenský spevník* [online]. 2010-01-04, [cit. 2011-11-10]. Dostupné online. (<http://hudba.esperanto.sk>)
- [50] *Esperanto movie titles* [online]. Internet Movie Database, [cit. 2007-09-01]. Dostupné online. ([http://www.imdb.com/List?language=Esperanto&&tv=off&&nav=/Sections/Languages/Esperanto/include-movies&&heading=10;Esperanto movie](http://www.imdb.com/List?language=Esperanto&&tv=off&&nav=/Sections/Languages/Esperanto/include-movies&&heading=10;Esperanto%20movie)) (po anglicky)
- [51] *Verda Filmejo* [online]. REJM, [cit. 2011-11-10]. Dostupné online. (<http://filmoj.net/>) (po esperantsky)
- [52] OSINCEV, Alexander. *Pri kinofestivalo* [online]. 2011, [cit. 2011-11-10]. Dostupné online. (<http://kinofestivalo.org/about/>) (po esperantsky)
- [53] BRANTS, Thorsten. *Tutmonda helplingvo por ĉiuj homoj* [online]. 2012-02-22, [cit. 2012-03-11]. Dostupné online. (<http://googletranslate.blogspot.com/2012/02/tutmonda-helplingvo-por-ĉiuj-homoj.html>) (po anglicky)
- [54] *Plena Ilustrita Vortaro de Esperanto* [online]. 2012-04-04, [cit. 2012-04-05]. Dostupné online. (<http://vortaro.net/>) (esperantsky)
- [55] *Fakaj E-asocioj* [online]. Universala Esperanto-Asocio, rev. 2011-11-30, [cit. 2012-03-13]. Dostupné online. (http://www.uea.org/agadoj/faka_agado.html) (po esperantsky)
- [56] *Slovenská esperantská federácia* [online]. [Cit. 2011-12-08]. Dostupné online. (<http://esperanto.sk/eo/aperu.php?teksto=organizacie&lingvo=sk#SKEF>)
- [57] *Slovenská esperantská mládež* [online]. [Cit. 2011-12-08]. Dostupné online. (<http://skej.esperanto.sk/>)
- [58] BALÁŽ, Peter. Ago-Semajno debutis en Slovakio. *Esperantisto Slovaka*, 2009, čís. 1. Dostupné online (http://skej.esperanto.sk/artikoloj.php?lingvo=eo&akcia=clanok&ID_clanok=223).
- [59] CHERPILLOD, André. *Lingvaj babilajoj*. Courgenard (FR) : La Blanchetière, 2004. 195 s. ISBN 2906134651.
- [60] WENNERGREN, Bertilo. *Plena Manlibro de Esperanta Gramatiko*. 14.0. vyd. [Emeryville?] : Esperanto-Ligo por Norda Ameriko, 2005. 696 s. Dostupné online. (<http://bertilow.com/pmeg/>) (po esperantsky)
- [61] *Adoru : Ekumena Diserva Libro*. Freiburg i. Br. : IKUE kaj KELI, 2001. 1422 + 50 + 128 s. ISBN 3-9803793-5-3. S. 19. (po esperantsky)
- [62] *Jednotný katolícky spevník znatovaný*. Upravené druhé vydanie. vyd. Trnava : Spolok svätého Vojtecha - Vojtech, spol. s r. o., 2006. ISBN 80-7162-623-6. S. 6.
- [63] KÜNZLI, Andreas. *Andreas Künzli: Taiĝa bazo por la Esperanto-lobiado* [online]. plansprachen.ch, [cit. 2007-09-01]. Dostupné online. (http://www.plansprachen.ch/files/Raporto_Nitobe05.pdf) (po esperantsky)
- [64] EDDY, Geoff. *Why Esperanto is not my favourite Artificial Language* [online]. . Dostupné online. (<http://web.archive.org/web/20030622112432/http://www.cix.co.uk/~morven/lang/esp.html>) (po anglicky)
- [65] Jalinh. *Lidé jsou počítače a Java je Esperanto ;)* [online]. AbcLinuxu, 2007-06-06. Dostupné online. (<http://www.abclinuxu.cz/blog/jalinh/2007/6/6/182356>) (po česky)
- [66] RYSKOVÁ, Světlana. *EU navrhuje jeden základ daně* [online]. EKONOM.IHNED.CZ, 2007-09-27, [cit. 2012-05-30]. Dostupné online. (<http://ekonom.ihned.cz/c1-22109340-eu-navrhuje-jeden-zaklad-dane>) (česky)
- [67] *Vizuálne esperanto: Výstava plagátov, ktorým rozumie každý* [online]. Zoznam s.r.o., 2012-05-24, [cit. 2012-05-31]. Dostupné online. (<http://www.topky.sk/cl/1000076/1311446/Vizualne-esperanto--Vystava-plagatov--ktorym-rozumie-kazdy>)
- [68] *Bratislavský hrad ovládne Esperanto lásky od IL DIVO* [online]. 2011-04-04, [cit. 2012-05-31]. Dostupné online. (<http://www.vivien.sk/historia/il-divo/tlacove-spravy/040411.htm>)
- [69] *Euro* [online]. Praha : Česká národní banka, [cit. 2008-09-17]. Dostupné online. (http://www.cnb.cz/cs/mezinarodne_vzťahy/euro) (po česky)
- [70] *Pražský manifest* [online]. Starto, [cit. 2008-09-17]. Dostupné online. (<http://members.chello.cz/malovec/manifest.htm>) Dostupné tiež na: (<http://www.uea.org/informado/pragm/index.html>). (po česky, mnohojazyčne)

Iné projekty

- Wikiknihy ponúka texty a príručky na tému **Esperanto**
- Commons ponúka multimediálne súbory na **tému Esperanto**
- Wikislovník ponúka heslo slovníka **Esperanto**

Externé odkazy

Jazykový portál

- Zoznámenie slovenskej verejnosti s esperantom (<http://www.esperanto.sk/>) (**po slovensky**) (**po esperantsky**)
- Slovenská esperantská federácia (SKEF) (<http://esperanto.sk/eo/aperu.php?teksto=organizacie&lingvo=sk#SKEF>) (**po slovensky**) (**po esperantsky**)

- Slovenská esperantská mládež (SKEJ) (<http://skej.esperanto.sk/>) (**po slovensky**) (**po esperantsky**)
- Dokumentárny film *Esperanto je...* (<http://esperantoje.blogspot.com/>) (**po slovensky**)
- Svetový esperantský zväz (<http://uea.org/>) (**po esperantsky**) (**po anglicky**) (**po francúzsky**) (**po nemecky**) (**po španielsky**) (**po portugalsky**) (**po rusky**)
- O esperante na lingvo.info (<http://lingvo.info/lf/esperanto.php?lingvo=sk>) (**po slovensky**)
- A Complete Grammar of Esperanto by Ivy Kellerman Reed (<http://www.gutenberg.org/ebooks/7787>)
Kompletná gramatika Esperanta v projekte Gutenberg (**po anglicky**)

Zdroj

Tento článok je sčasti alebo úplne založený na preklade článku Esperanto (<http://en.wikipedia.org/wiki/Cs:esperanto?oldid=7343109>) na českej Wikipédii.

Zdroje článkov a prispievatelia

Esperanto *Zdroj:* <http://sk.wikipedia.org/w/index.php?title=Súbor:Disambig.svg> *Licencia:* Creative Commons Attribution-Sharealike 2.5 *Prispievatelia:* Stephan Baum (converted to SVG by different users, see below)

Zdroje obrázkov, licencie a prispievatelia

Image:Disambig.svg *Zdroj:* <http://sk.wikipedia.org/w/index.php?title=Súbor:Disambig.svg> *Licencia:* Creative Commons Attribution-Sharealike 2.5 *Prispievatelia:* Stephan Baum (converted to SVG by different users, see below)

Súbor:Unua Libro.jpg *Zdroj:* http://sk.wikipedia.org/w/index.php?title=Súbor:Unua_Libro.jpg *Licencia:* Public Domain *Prispievatelia:* Ludoviko Lazaro ZAMENHOF

Súbor:1889-12 La Esperantisto p 01.JPG *Zdroj:* http://sk.wikipedia.org/w/index.php?title=Súbor:1889-12_La_Esperantisto_p_01.JPG *Licencia:* Public Domain *Prispievatelia:* scanned by Ziko-C

Súbor:1905-uk-eliro-el-la-kongresejo.jpg *Zdroj:* <http://sk.wikipedia.org/w/index.php?title=Súbor:1905-uk-eliro-el-la-kongresejo.jpg> *Licencia:* neznámi *Prispievatelia:* Henri Caudeville (1861–1936)

Súbor:Loudspeaker.png *Zdroj:* <http://sk.wikipedia.org/w/index.php?title=Súbor:Loudspeaker.png> *Licencia:* Public Domain *Prispievatelia:* User:Srbauer

Súbor:2008-07-26 uk rememoro mortintoJ.JPG *Zdroj:* http://sk.wikipedia.org/w/index.php?title=Súbor:2008-07-26_uk_rememoro_mortintoJ.JPG *Licencia:* Creative Commons Attribution-Sharealike 3.0,2.5,2.0,1.0 *Prispievatelia:* Ziko van Dijk

Súbor:Flag of Esperanto.svg *Zdroj:* http://sk.wikipedia.org/w/index.php?title=Súbor:Flag_of_Esperanto.svg *Licencia:* Public Domain *Prispievatelia:* Gabriel Ehrnst GRUNDIN

Súbor:Jubilea simbolo.svg *Zdroj:* http://sk.wikipedia.org/w/index.php?title=Súbor:Jubilea_simbolo.svg *Licencia:* Public Domain *Prispievatelia:* Kristijan

Súbor:Lernu.net emblemo.jpg *Zdroj:* http://sk.wikipedia.org/w/index.php?title=Súbor:Lernu.net_emblemo.jpg *Licencia:* Creative Commons Attribution-Sharealike 3.0 *Prispievatelia:* E@I (corporate autorship)

Súbor:Johano Paŭlo la 2-a kaj la Esperanta Meslibro 001.jpg *Zdroj:* http://sk.wikipedia.org/w/index.php?title=Súbor:Johano_Paŭlo_la_2-a_kaj_la_Esperanta_Meslibro_001.jpg *Licencia:* Creative Commons Attribution-Sharealike 2.5 *Prispievatelia:* Fotografia FELICI – www.fotografiafelici.com

Súbor:NeVeRe.jpg *Zdroj:* <http://sk.wikipedia.org/w/index.php?title=Súbor:NeVeRe.jpg> *Licencia:* Creative Commons Attribution-Share Alike *Prispievatelia:* Marek Blahuš

Súbor:KAEST 2010 prelego Vajs 1.jpg *Zdroj:* http://sk.wikipedia.org/w/index.php?title=Súbor:KAEST_2010_prelego_Vajs_1.jpg *Licencia:* Creative Commons Attribution-Sharealike 3.0 *Prispievatelia:* Peter Baláž for E@I (corporate autorship)

Súbor:2008-07-23 ekspozicio urba biblioteko 01.JPG *Zdroj:* http://sk.wikipedia.org/w/index.php?title=Súbor:2008-07-23_ekspozicio_urba_biblioteko_01.JPG *Licencia:* Creative Commons Attribution-Sharealike 3.0,2.5,2.0,1.0 *Prispievatelia:* Ziko

Súbor:Kajto.jpg *Zdroj:* <http://sk.wikipedia.org/w/index.php?title=Súbor:Kajto.jpg> *Licencia:* GNU Free Documentation License *Prispievatelia:* Yves NEVELSTEEN

Súbor:1963 angoroj fotita de jacques mahe.jpg *Zdroj:* http://sk.wikipedia.org/w/index.php?title=Súbor:1963_angoroj_fotita_de_jacques_mahe.jpg *Licencia:* Copyrighted free use *Prispievatelia:* Jacques Mahé

Súbor:Pola Radio en Esperanto.jpg *Zdroj:* http://sk.wikipedia.org/w/index.php?title=Súbor:Pola_Radio_en_Esperanto.jpg *Licencia:* Creative Commons Attribution-Share Alike *Prispievatelia:* Marek BLAHUŠ

Súbor:Esperanta meso dum IJK en Liberec 006.jpg *Zdroj:* http://sk.wikipedia.org/w/index.php?title=Súbor:Esperanta_meso_dum_IJK_en_Liberec_006.jpg *Licencia:* neznámi *Prispievatelia:* Ing. Bohumil BLAHUŠ

Súbor:Alfabeto de Esperanto.png *Zdroj:* http://sk.wikipedia.org/w/index.php?title=Súbor:Alfabeto_de_Esperanto.png *Licencia:* Public Domain *Prispievatelia:* Airon90, Jafeluv, Joey-das-WBF, Petrus Adamus, Quibik

Súbor:1997 gej-glumarko.jpg *Zdroj:* http://sk.wikipedia.org/w/index.php?title=Súbor:1997_gej-glumarko.jpg *Licencia:* Creative Commons Attribution-Sharealike 3.0,2.5,2.0,1.0 *Prispievatelia:* Ziko

Súbor:Detala gramatiko de Esperanto kovrilo.jpg *Zdroj:* http://sk.wikipedia.org/w/index.php?title=Súbor:Detala_gramatiko_de_Esperanto_kovrilo.jpg *Licencia:* Creative Commons Attribution-Sharealike 3.0 *Prispievatelia:* E@I (corporate autorship)

Súbor:Esperanto gramatiko tempoj sago.svg *Zdroj:* http://sk.wikipedia.org/w/index.php?title=Súbor:Esperanto_gramatiko_tempoj_sago.svg *Licencia:* Creative Commons Attribution-Sharealike 3.0 *Prispievatelia:* EGG_Present_simple.svg: Robbiemuffin derivative work: Marek BLAHUŠ (talk)

Image:Flag of Esperanto.svg *Zdroj:* http://sk.wikipedia.org/w/index.php?title=Súbor:Flag_of_Esperanto.svg *Licencia:* Public Domain *Prispievatelia:* Gabriel Ehrnst GRUNDIN

Image:Wikibooks-logo.svg *Zdroj:* <http://sk.wikipedia.org/w/index.php?title=Súbor:Wikibooks-logo.svg> *Licencia:* logo *Prispievatelia:* User:Bastique, User:Ramac et al.

Image:Commons-logo.svg *Zdroj:* <http://sk.wikipedia.org/w/index.php?title=Súbor:Commons-logo.svg> *Licencia:* logo *Prispievatelia:* SVG version was created by User:Grunt and cleaned up by 3247, based on the earlier PNG version, created by Reidab.

Image:Wiktionary-ico-de.png *Zdroj:* <http://sk.wikipedia.org/w/index.php?title=Súbor:Wiktionary-ico-de.png> *Licencia:* logo *Prispievatelia:* Bobit, F l a n k e r, FSII, Melancholie, Mxn, Nodulation, Rocket000, Saibo

Image:Portal.svg *Zdroj:* <http://sk.wikipedia.org/w/index.php?title=Súbor:Portal.svg> *Licencia:* Creative Commons Attribution-ShareAlike 3.0 Unported *Prispievatelia:* Portal.svg: Pepetps derivative work: Bitplane (talk)

Licencia